

PŘEHLED ZMĚN, KTERÉ PŘINÁŠÍ „LETNÍ“ NOVELA ZÁKONÍKU PRÁCE

Mgr. Michal Vrajík, *samostatný advokát,*

Mgr. Karolina Kozáková, *advokátní koncipientka v advokátní kanceláři Mgr. Michala Vrajíka*

Dne 31. července 2024 byl ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv vyhlášen **zákon č. 230/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony**. O citovaném zákonu se běžně hovoří také jako o „**valmech**“ **novele**, neboť jejím hlavním účelem je zavedení **valorizačního mechanismu minimální mzdy**, nebo o „**letní**“ **novele**, vzhledem k době jejího schválení a nabytí účinnosti. Té totiž novela nabyla překvapivě již **1. srpna 2024** (s **výjimkami**, které budou vyloženy dále), tedy hned následující den po jejím vyhlášení. Legisvakanční lhůta k seznámení se s finální podobou nové právní úpravy přede dnem nabytí její účinnosti tak v tomto případě prakticky nebyla poskytnuta.

Jak vyplývá i ze samotného názvu zákona č. 230/2024 Sb., novela se kromě zákoníku práce¹ dotkla i jiných právních předpisů, a to převážně jejich ustanovení souvisejících s novelizovanými ustanoveními zákoníku práce. Konkrétně se jedná např. o zákon o kolektivním vyjednávání², zákon o daních z příjmů³, zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů⁴, zákon o zaměstnanosti⁵, zákon o inspekci práce⁶ nebo zákon o státní službě.⁷ Účelem tohoto článku je nicméně stručně představit pouze hlavní změny v zákoníku práce, které „valmech“ novela přinesla.

KOLEKTIVNÍ VYJEDNÁVÁNÍ

Jedny z nejvýznamnějších změn zákoníku práce, které do něj novela zanesla, jsou změny v oblasti **kolektivního vyjednávání**. Novela zdůraznila, že kolektivní smlouvu uzavírá odborová organizace za všechny zaměstnance. Dále pak došlo k technické změně zdůrazňující, že kolektivní smlouva musí být podepsána na téže písemnosti, nikoliv listině, protože se počítá s možností uzavření kolektivní smlouvy v elektronické podobě. Změny se pak týkají i podmínek pro rozšíření závaznosti kolektivní smlouvy vyššího stupně a kolektivních dohod týkajících se státních zaměstnanců ve služebním poměru a příslušníků bezpečnostních sborů.

Zásadní dopad bude mít v praxi zejména **principu majorizace** týkajícího se zaměstnavatelů, u nichž působí **více odborových organizací**, a spočívajícího v možnosti uzavřít kolektivní smlouvu pouze s některou, resp. s některými z nich.

¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

Princip majorizace

Zákoník práce nově za splnění podmínek předepsaných v § 24 odst. 3 umožňuje zaměstnavateli, u nějž působí více odborových organizací, **uzavřít kolektivní smlouvu pouze s odborovou organizací, která má největší počet členů, kteří jsou v pracovním poměru u zaměstnavatele, nebo s více odborovými organizacemi, které mají dohromady největší počet členů, kteří jsou v pracovním poměru u zaměstnavatele.** Dosud bylo nutné, aby všechny odborové organizace působící u zaměstnavatele dosáhly vzájemné shody ohledně jejich postupu při kolektivním vyjednávání. To někdy vedlo k zablokování kolektivního vyjednávání a k patové situaci, neboť pokud si malá, nepoččetně zastoupená odborová organizace „postavila hlavu“ a nedosáhla s ostatními odborovými organizacemi shody, neměl zaměstnavatel s kým jednat o uzavření kolektivní smlouvy.

Novela však včlenila do zákoníku práce možnost uzavřít kolektivní smlouvu pouze s majoritní odborovou organizací (či více majoritními odborovými organizacemi). Minoritní odborové organizace tak mohou být z uzavření kolektivní smlouvy dále popsáním postupem vyloučeny.⁸

Pokud se odborové organizace mezi sebou neshodnou na postupu při kolektivním vyjednávání ve lhůtě 30 dnů od zahájení jednání o uzavření kolektivní smlouvy (tj. ode dne předložení písemného návrhu na uzavření kolektivní smlouvy jednou ze smluvních stran druhé straně), jsou povinny o tom bezodkladně informovat zaměstnavatele. Zaměstnavatel poté musí zveřejnit způsobem u něj obvyklým a dostupným všem zaměstnancům, se kterou odborovou organizací nebo odborovými organizacemi hodlá kolektivní smlouvu uzavřít. Ve lhůtě 30 dnů od tohoto oznámení mají **zaměstnanci možnost projevit s tímto postupem písemně nesouhlas.** Jestliže nesouhlas neprojeví alespoň nadpoloviční většina zaměstnanců v pracovním poměru a 30denní lhůta marně uplyne, smí zaměstnavatel uzavřít kolektivní smlouvu s majoritní odborovou organizací či odborovými organizacemi.

V písemném prohlášení, v němž zaměstnanci vysloví nesouhlas se zaměstnavatelem avizovaným způsobem uzavření kolektivní smlouvy, mohou **zaměstnanci** současně **určit odborovou organizaci** (odborové organizace), **s níž by** naopak **kolektivní smlouva uzavřena být měla.** V takovém případě je zaměstnavatel oprávněn s uvedenou odborovou organizací (odborovými organizacemi) kolektivní smlouvu uzavřít.

Odborové organizaci, která byla takto z uzavření kolektivní smlouvy vyloučena, příznává zákoník práce nicméně alespoň **právo na informaci** o zahájení jednání o uzavření kolektivní smlouvy a **na projednání** předloženého a závěrečného návrhu kolektivní smlouvy se zaměstnavatelem. Předložený návrh kolektivní smlouvy je zaměstnavatel povinen projednat s minoritní odborovou organizací (odborovými organizacemi) bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 7 dnů od zahájení jednání o uzavření kolektivní smlouvy; závěrečný návrh kolektivní smlouvy musí být projednán ještě před jejím uzavřením.

Právo zaměstnavatele využít principu majorizace je časově omezeno. Není-li kolektivní smlouva uzavřena do **6 měsíců** ode dne zveřejnění oznámení zaměstnavatele o tom, se kterou odborovou organizací hodlá uzavřít kolektivní smlouvu, nebo ode dne doručení nesouhlasného prohlášení zaměstnanců obsahujícího rovněž určení odborové organizace, s níž má být uzavřena kolektivní smlouva, právo zaměstnavatele na uzavření kolektivní smlouvy

⁸ U této nové úpravy existují nicméně pochybnosti o její ústavnosti – viz body 258. až 266. nálezu Ústavního soudu ze dne 12. března 2008 ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, vyhlášeného ve Sbírce zákonů pod č. 116/2008 Sb. Tímto nálezem zrušil Ústavní soud jako protiústavní mimo jiné část ustanovení tehdejšího § 24 odst. 2 zákoníku práce ve znění „*Jestliže se odborové organizace neshodnou na postupu podle věty první, je zaměstnavatel oprávněn uzavřít kolektivní smlouvu s odborovou organizací nebo více odborovými organizacemi, které mají největší počet členů u zaměstnavatele.*“ Je otázkou, zda nová právní úprava poskytuje minoritním odborovým organizacím takové záruky, aby již v testu ústavnosti obstála. Tuto otázku však bude moci zodpovědět až Ústavní soud.

s danou odborovou organizací zaniká. Za takových okolností mohou zaměstnavatel a odborové organizace zahájit nové jednání o uzavření kolektivní smlouvy – odborové organizace mají v takovém případě novou příležitost dosáhnout vzájemné shody.

Vztah kolektivní smlouvy vyššího stupně a kolektivní smlouvy vyššího stupně, jejíž závaznost byla rozšířena na další zaměstnavatele

Podle § 7 odst. 1 zákona o kolektivním vyjednávání mohou smluvní strany kolektivní smlouvy vyššího stupně společně navrhnout, aby ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv bylo vyhlášeno sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí o tom, že kolektivní smlouva vyššího stupně je závazná i pro další zaměstnavatele s převažující činností v odvětví. Z § 27 odst. 2 zákoníku práce nově vyplývá **zákaz ujednání kolektivní smlouvy vyššího stupně, která by upravovala práva zaměstnanců v menším rozsahu než ujednání kolektivní smlouvy vyššího stupně, jejíž závaznost byla rozšířena na další zaměstnavatele.** K takovým zkracujícím ujednáním se **nepřihlíží**.

Nově tak existují vlastně „tři stupně síly“ kolektivních smluv – podnikové kolektivní smlouvy nesmějí odporovat kolektivním smlouvám vyššího stupně (v rozsahu, v němž zkracují práva zaměstnanců, se k nim nepřihlíží) a kolektivní smlouvy vyššího stupně nesmějí odporovat kolektivním smlouvám vyššího stupně s rozšířenou závazností.

ZAMĚSTNANCI VE ZDRAVOTNICTVÍ

Novela se dotkla také několika ustanovení dopadajících na zaměstnance ve zdravotnictví, jak je definuje § 83a odst. 1 zákoníku práce. Novela zde do velké míry navazuje na nedávné změny právní úpravy v této oblasti a související diskuze. Vedle uvedeného novela dílčím způsobem upravuje též podmínky získávání odborné způsobilosti k výkonu lékařských a nelékařských zdravotnických povolání.

Pracovní doba a doba odpočinku

Do § 83 zákoníku práce byl vložen nový odst. 2, podle kterého na rozdíl od obecného pravidla smí délka směny zaměstnance ve zdravotnictví činit až 24 hodin, jsou-li splněny podmínky podle § 83a zákoníku práce (upravujícího předpoklady, za nichž může délka pracovní doby zaměstnance ve zdravotnictví činit až 24 hodin během 26 hodin po sobě jdoucích). **Nově tedy nemusí být pracovní doba zaměstnance ve zdravotnictví složena ze směny v délce do 12 hodin a poměrně rozsáhlé práce přesčas, ale směna může být plánována a rozvržena až na délku 24 hodin.**

Novela dále **odstranila možnost okamžitého zrušení dohody uzavřené mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem ve zdravotnictví o možné délce pracovní doby až 24 hodin během 26 hodin po sobě jdoucích.** Nadále lze tedy tuto dohodu podle § 83a odst. 2 zákoníku práce pouze písemně vypovědět, a to i bez uvedení důvodu a s dvouměsíční výpovědní dobou, nebyla-li sjednána kratší výpovědní doba. Alternativně se lze také dohodnout na zrušení závazku z dohody.

Zákoník práce nyní rovněž opět obsahuje § 92 odst. 6 v původní podobě účinné ode dne 1. ledna 2024 do dne 30. června 2024. Podle tohoto ustanovení lze pro zaměstnance ve zdravotnictví **dohodnout zkrácení nepřetržitého odpočinku v týdnu** s tím, že doba, o kterou byl odpočinek zkrácen, nesmí být potom zaměstnanci poskytnuta samostatně, ale jen s jiným nepřetržitým odpočinkem v týdnu, a to tak, aby zaměstnanci byl poskytnut nepřetržitý odpočinek v týdnu za období 4 týdnů v délce alespoň 140 hodin.

Příplatek za zvýšenou zátěž zaměstnance ve zdravotnictví

Zákonodárce novelou začlenil do zákoníku práce nové § 114a a § 133a, z nichž vyplývá právo zaměstnance ve zdravotnictví na **příplatek za zvýšenou zátěž zaměstnance ve zdravotnictví**. Ustanovení § 114a zákoníku práce se použije obdobně i pro poskytování odměny z dohody, a tento nový druh příplatku tedy náleží i zaměstnancům ve zdravotnictví pracujícím na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti (§ 138 zákoníku práce).

Příplatek je zaměstnavatel povinen poskytovat těm zaměstnancům, kteří jsou vystaveni zvýšené zátěži vyplývající z rozvržení pracovní doby, a to pouze za práci ve směně, jejíž délka činila více než 12 hodin (nejvýše 24 hodin) během 26 hodin po sobě jdoucích ve smyslu § 83a odst. 1 zákoníku práce. Za práci v takové směně náleží zaměstnanci dosažená mzda a **za 13. a každou další odpracovanou hodinu příplatek ve výši alespoň 20 % průměrného výdělků**. De facto tak jde o nahrazení příplatku (či náhradního volna) za práci přesčas, která bude s ohledem na možnost plánovat směny až 24 hodin dlouhé zřejmě využívána v menším rozsahu než dosud.

ROZVRHOVÁNÍ PRACOVNÍ DOBY

S účinností **od 1. ledna 2025** bude zákoník práce zakotvovat v novém § 87a **výslovnou možnost uzavření písemné dohody** mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, na jejímž základě si **zaměstnanec** bude **sám podle ujednaných podmínek rozvrhovat pracovní dobu do směn**. V důsledku přijetí této nové obecné právní úpravy dojde současně ke zrušení § 317 odst. 4 zákoníku práce, který dosud upravoval možnost a pravidla samorozvrhování pracovní doby zaměstnancem vykonávajícím práci na dálku. Přečodné ustanovení nicméně umožňuje podle dosavadních dohod o samorozvrhování pracovní doby zaměstnanci pracujícími na dálku postupovat až do 31. prosince 2025 nebo tyto dohody podřídit nové právní úpravě.

I v tomto režimu může délka jedné směny činit nejvýše 12 hodin a zaměstnanec musí být na jejím začátku připraven na pracovišti k výkonu práce a pracoviště opouštět až po jejím skončení. Současně platí, že pokud se zaměstnavatel a zaměstnanec v pracovním poměru rozhodnou této možnosti využít, musí být průměrná týdenní pracovní doba zaměstnance naplněna ve **vyrovnávacím období** určeném zaměstnavatelem, které nesmí být delší než vyrovnávací období stanovené § 78 odst. 1 písm. m) zákoníku práce pro nerovnoměrné rozvržení pracovní doby (tj. nejvýše 26 týdnů, resp. 52 týdnů, je-li tak ujednáno v kolektivní smlouvě).

Pro účely překážek v práci, čerpání dovolené, pracovních cest, poskytování mzdy (platu) či náhrady mzdy v případě, že na obvyklý pracovní den zaměstnance připadl svátek, a v dalších případech určených zaměstnavatelem se použije rozvržení pracovní doby do směn předem určené zaměstnavatelem. Specifikem tohoto nastavení je dále také **ztráta práva zaměstnance na náhradu mzdy (platu) při jiných důležitých osobních překážkách v práci, ledaže se zaměstnavatel a zaměstnanec dohodnou jinak nebo bude jinak stanoveno právním předpisem** (zákoníkem práce nebo nařízením vlády, kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci⁹) **či vnitřním předpisem** zaměstnavatele.

Závazek z dohody o rozvrhování pracovní doby zaměstnancem bude možné **zrušit** písemnou **dohodou** ke sjednanému dni nebo písemnou **výpovědí** i bez udání důvodu s 15denní výpovědní dobou, nebyla-li sjednána jiná délka výpovědní doby (ta však musí být pro obě strany stejná).

Neuzavření dohody nebo její změny písemně, porušení povinností z dohody nebo při jejím rozvazování bude přestupkem, za nějž bude hrozit pokuta až do výše 300 000 Kč.

⁹ Nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci. K 1. lednu 2025 se očekává novelizace tohoto nařízení tak, aby reflektovalo stav po novele zákoníku práce.

ODMĚŇOVÁNÍ

Snad nejvýznamnější změny, které novela přinesla (a kterými si také vysloužila své označení „valmech“), jsou změny v oblasti odměňování, a to jak odměňování obecně všech zaměstnanců, tak odměňování pouze některých skupin zaměstnanců (např. zaměstnanců pracujících na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti).¹⁰ V této části článku jsou popsány hlavní změny v ustanoveních týkajících se odměňování s výjimkou příplatku za zvýšenou zátěž zaměstnance ve zdravotnictví, který je zmíněn výše v pasáži věnující se změnám dopadajícím na tuto skupinu zaměstnanců. Podle nových ustanovení o **minimální mzdě, zaručeném platu a příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí** se podle přechodných ustanovení novely bude postupovat až **od 1. ledna 2025** a v případě zaměstnavatelů odměňujících platem se bude podle dosavadní právní úpravy zaručené mzdy postupovat až do okamžiku, kdy budou práva podle § 112 zákoníku práce po novele pro zaměstnance stejná nebo vyšší, než je dosavadní úprava.

Minimální mzda, zaručená mzda a zaručený plat

Zákoník práce a související právní předpisy nadále pracují toliko s termíny minimální mzdy a zaručeného platu, protože **zaručená mzda** byla novelou **zrušena**. **Minimální mzda** je tedy nově v souladu s § 111 odst. 1 zákoníku práce nejnižší přípustnou výší odměny za práci zaměstnance, který **není odměňován platem**. Nadále se rozlišuje hodinová minimální mzda a měsíční minimální mzda, mění se nicméně způsob stanovení jejich výše, který je podrobně popsán v § 111 odst. 3 a násl. zákoníku práce. Rovněž nadále platí, že nedosáhne-li mzda nebo odměna z dohody minimální mzdy, musí zaměstnavatel zaměstnanci poskytnout doplatek. Pravidla pro jeho výpočet korespondují s dosavadní právní úpravou.

Na rozdíl od dosavadní právní úpravy, která konkrétní pravidla pro stanovení minimální mzdy postrádala, se má nyní výše minimální mzdy odvíjet od průměrné hrubé **měsíční nominální mzdy v národním hospodářství, kupní síly mzdy**, životních nákladů, obecné úrovně mezd a jejich rozdělení, tempa růstu mezd, dlouhodobého vývoje a míry produktivity. Konkrétně je nově měsíční minimální mzda součinem predikce zmíněné průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v národním hospodářství a koeficientu pro výpočet minimální mzdy, při jehož stanovení se vychází z ostatních shora uvedených kritérií. K posouzení přiměřenosti minimální mzdy se použije mimo jiné též **orientační referenční hodnota 47 % průměrné hrubé mzdy v národním hospodářství**.

Koeficient pro výpočet minimální mzdy bude stanovovat **vláda nařízením** po projednání v Radě hospodářské a sociální dohody, a to vždy na období 2 let, počínaje **1. lednem** toho kalendářního roku, v němž má být koeficient poprvé použit.¹¹ Pro jednotlivé roky lze koeficient stanovit v různé výši. **Predikci průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v národním hospodářství** pro následující kalendářní rok bude vždy **do 31. srpna** předchozího roku vyhlášovat sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv **Ministerstvo financí**. **Ministerstvo práce a sociálních věcí** potom vždy **do 30. září** vyhlásí rovněž sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv **výši měsíční a hodinové minimální mzdy**.

Z měsíční minimální mzdy potom bude vypočtena **hodinová minimální mzda**, a to konkrétně jako podíl měsíční minimální mzdy a průměrného počtu pracovních hodin připadajících v kalendářním roce, pro který se výpočet provádí, na jeden kalendářní měsíc. Při jiné délce stanovené týdenní pracovní doby než 40 hodin (např. 37,5 hodiny týdně u zaměstnanců s nepřetržitým pracovním režimem) se hodinová minimální mzda zvyšuje úměrně zkrácení týdenní pracovní doby. Naopak u zaměstnanců s kratší pracovní dobou (s tzv. částečným úvazkem)

¹⁰ Nutnost přijetí novely byla ostatně vyvolána potřebou implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii.

¹¹ Návrh příslušného nařízení vlády je v současnosti v připomínkovém řízení a jeho průběh lze sledovat na <https://www.odok.cz/portall/veklep/material/KORND7PJ6XVKI>. Návrh počítá pro rok 2025 s koeficientem 0,422 a pro rok 2026 s koeficientem 0,434.

nebo v případě zaměstnanců, kteří v daném měsíci neodpracovali celou stanovenou týdenní pracovní dobu, se měsíční minimální mzda snižuje úměrně odpracované době.

Pokud by vypočtená minimální mzda nedosáhla naposledy vyhlášené výše, **vyhlásí se minimální mzda ve výši naposledy vyhlášené**. Nesmí tedy docházet ke snižování minimální mzdy.

Na zaměstnance odměňované platem se již ustanovení o minimální mzdě vztahovat nebudou. Ve vztahu k této skupině zaměstnanců pracuje zákoník práce nově s termínem **zaručeného platu**, kterým je podle § 112 odst. 1 zákoníku práce plat, na který zaměstnanci vzniklo právo podle zákoníku práce, kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu nebo platového výměru. **Plat současně nesmí být nižší než nejnižší úroveň zaručeného platu.**

Nejnižší úroveň zaručeného platu bude vyhlášovat **Ministerstvo práce a sociálních věcí** pro následující kalendářní rok ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv sdělením, a to vždy **do 30. září** předchozího kalendářního roku (§ 112 odst. 4 zákoníku práce). Konkrétně budou vyhlášovány 4 nejnižší úrovně zaručeného platu, přičemž k těmto úrovním mají být přiřazeny skupiny prací podle jejich náročnosti a konkrétní částky nejnižších úrovní budou odvozeny od minimální mzdy (jako její násobek). Tyto skupiny prací stanoví vláda nařízením. I zde platí, že nedosáhne-li plat zaručeného platu, musí zaměstnavatel zaměstnanci poskytnout doplatek. Pravidla pro jeho výpočet korespondují s dosavadní právní úpravou.

V návaznosti na tyto změny se pak na řadě míst v právních předpisech odkazy na „zaručenou mzdu“, popř. na „sazby minimální mzdy“ nahrazují současnou terminologií, tj. odkazy na „zaručený plat“, popř. na „minimální mzdu“.

Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí

Novela přinesla také změny v poskytování **příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí**. Právní úprava se zde liší podle toho, zda se jedná o zaměstnance odměňované mzdou, nebo platem.

Vláda má nově podle § 117 odst. 1 zákoníku práce stanovit **nařízením** nejen **vymezení ztíženého pracovního prostředí a výši příplatku ke mzdě** poskytovaného za práci v tomto prostředí, ale také **podmínky** pro jeho **poskytování**. Zatím je tato materie zahrnuta v nařízení vlády o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí¹², s ohledem na změny provedené novelou lze nicméně předpokládat, že dojde k vydání nového nařízení. **Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí** musí u zaměstnanců odměňovaných **mzdou** činit **nejméně 10 % minimální mzdy**.

Ve vztahu k zaměstnancům odměňovaným **platem** se rovněž použije **vymezení ztíženého pracovního prostředí** podle příslušného **nařízení vlády**. Výše příplatku včetně způsobu jeho určení se zde však liší. Ustanovení § 128 odst. 1 zákoníku práce nově namísto minimální výše příplatku stanoví **rozpětí**, v němž se příplatek musí pohybovat. Toto rozpětí činí podle zákona **5 % až 15 % měsíční minimální mzdy a konkrétní rozpětí** vyhlásí vždy **Ministerstvo práce a sociálních věcí** pro příští kalendářní rok sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv nejpozději **do 30. září** předchozího roku. **Výši příplatku** potom **určí zaměstnanec zaměstnavatel** v rámci stanoveného rozpětí, a to **podle míry rizika, intenzity a doby působení ztěžujících vlivů**. V „platové sféře“ se tedy na výši příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí již nařízení vlády nebude aplikovat.

Osobní příplatek

Zásadních změn doznala právní úprava **osobního příplatku** (§ 131 zákoníku práce), který může nyní zaměstnavatel odměňující platem poskytovat svým zaměstnancům relativně

¹² Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

svobodně, neboť **odpadla podmínka dlouhodobého dosahování velmi dobrých pracovních výsledků, plnění většího rozsahu pracovních úkolů než ostatní zaměstnanci nebo vlastnosti vynikajícího, všeobecně uznávaného odborníka vykonávajícího práce zařazené ve vyšších platových třídách.** Zaměstnavatel nově smí poskytovat osobní příplatek prakticky všem svým zaměstnancům, musí přitom dbát pouze § 110 odst. 5 zákoníku práce, tedy zohledňovat pracovní výkonnost a výsledky práce jednotlivých zaměstnanců.

Vzhledem k odstranění specifických podmínek přiznání osobního příplatku, jejichž naplnění se z povahy věci mohlo projevit až po uplynutí určité doby, lze také dovodit, že osobní příplatek smí být nyní poskytnut i ihned **při vzniku pracovního poměru.** Zákonodárce zvolil benevolentnější přístup rovněž k možné maximální výši osobního příplatku – ta po novele činí **100 % platového tarifu nejvyššího platového stupně v platové třídě, do které je zaměstnanec zařazen** (namísto původních 50 %). Nová právní úprava by tak měla umožnit zaměstnavatelům odměňujícím platem vhodněji nastavit výši platu konkrétního zaměstnance a zvýšit konkurenceschopnost těchto zaměstnavatelů na trhu práce.

Odměňování zaměstnanců pracujících na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti

Jak již bylo zmíněno výše, nově náleží této skupině zaměstnanců také **příplatek za zvýšenou zátěž zaměstnance ve zdravotnictví** podle § 114a zákoníku práce.

Novela dále zavedla možnost **sjednat odměnu z dohody již s přihlédnutím k případné noční práci, práci ve ztíženém pracovním prostředí nebo práci v sobotu a neděli** (§ 138 zákoníku práce). Jiných případů zakládajících právo zaměstnance na příplatek (tj. práce ve svátek a ve zvýšené zátěži ve zdravotnictví) se tato možnost netýká. Odměnu lze takto sjednat pouze za podmínky, že je současně **sjednán rozsah práce** v uvedených ztížených pracovních režimech, **k níž bylo přihlédnuto**, a zároveň jsou sjednány i **výše jednotlivých příplatků**, které by jinak byly zaměstnanci poskytnuty. Dojde-li k překročení sjednaného rozsahu, zaměstnanci za tuto dobu příslušné příplatky náleží.

DOVOLENÁ

Dílčím způsobem zasáhla novela i právní úpravu dovolené, a to konkrétně ustanovení o dodatkové dovolené a ustanovení týkající se postupu při určování čerpání dovolené.

Dodatková dovolená

Nově přiznává zákon **právo na dodatkovou dovolenou** podle § 215 zákoníku práce také **zdravotnickým pracovníkům** pracujícím alespoň v rozsahu poloviny stanovené týdenní pracovní doby **ve státní příspěvkové organizaci** zřízené podle zákona o Vězeňské a justiční strážní České republiky¹³, která **poskytuje zdravotní služby osobám ve výkonu vazby, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve výkonu zabezpečovací detence**, a dále rovněž **zaměstnancům** pracujícím alespoň v rozsahu poloviny stanovené týdenní pracovní doby **v Probační a mediační službě v přímém styku s obviněnými a odsouzenými.** Tito zaměstnanci jsou nyní podle zákoníku práce považováni za zaměstnance konající práce zvlášť obtížné.

Určování doby čerpání dovolené

Novela dále zjednodušila povinnosti při určování doby čerpání dovolené, když jejím přijetím došlo k **úplnému zrušení písemných rozvrhů čerpání dovolené** podle § 217 odst. 1

¹³ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

zákoníku práce a k **vypuštění povinnosti** zaměstnavatele určit dobu čerpání dovolené tak, aby mohla být **dovolená vyčerpána zpravidla vcelku**. Zaměstnavatel je však nadále povinen při určování čerpání dovolené přihlížet k provozním důvodům a k oprávněným zájmům zaměstnance (dříve stanovil zákoník práce tuto povinnost zaměstnavatele ve vztahu k určené písemného rozvrhu čerpání dovolené).

RUČENÍ ZA MZDY ZAMĚSTNANCŮ PODDODAVATELE

Ručení za mzdy zaměstnanců poddodavatele upravuje § 324a zákoníku práce, v němž došlo k několika zpřesněním a doplněním. Hlavní změny spočívají ve vložení **definice smluvního plnění pro dodavatele**, v nové povinné náležitosti výzvy zaměstnance k uspokojení mzdových nároků adresované ručiteli (nově musí být **k výzvě připojeny i doklady prokazující existenci pracovního vztahu a výši mzdových nároků**) a v zapracování nového ustanovení upravujícího **následky nesplnění všech předepsaných náležitostí této výzvy** – v takovém případě musí **ručitel zaměstnance vyzvat k nápravě**; budou-li vady výzvy odstraněny **do 3 měsíců** od doručení výzvy, hledí se na výzvu, jako by nebyla doručena.

DÍLČÍ A TECHNICKÉ ZMĚNY

Kromě shora uvedeného došlo dále v důsledku novely i k několika dílčím a technickým změnám v zákoníku práce. Konkrétně se jedná např. o následující:

- Došlo k úpravě **minimálních částek platových tarifů** v jednotlivých platových třídách, a to tak, že nyní minimální platové tarify stanovené zákoníkem práce odpovídají aktuálním nejnižším částkám platových tarifů podle nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě¹⁴ (§ 123 odst. 6 písm. f) zákoníku práce).
- Z § 271b odst. 3 zákoníku práce bylo s účinností **od 1. ledna 2025 vyřazeno pravidlo**, podle kterého pobíral-li zaměstnanec před tím, než se stal uchazečem o zaměstnání, **náhradu za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti**, přísluší mu tato náhrada **po dobu zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání** v takové výši, ve které mu na ni vzniklo právo za trvání pracovního vztahu. Vedle toho se nově za výděleku zaměstnance, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, bude považovat výděleku ve výši **platné minimální mzdy**, nikoliv minimální mzdy platné v den prvního zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání.
- Stát nově hradí na základě dohody v Radě hospodářské a sociální dohody **příspěvek odborovým organizacím a organizacím zaměstnavatelů rovněž na podporu vzájemných jednání na odvětvové úrovni**, nikoliv pouze na celostátní nebo krajské úrovni (§ 320a písm. a) zákoníku práce).

ZÁVĚR

„Letní“ novela zákoníku práce tak nakonec přinesla větší množství změn, než se z původního textu příslušného sněmovního tisku mohlo zdát. I tak je ale pro pracovní právní praxi přínosem, neboť odnímá zaměstnavatelům část administrativní zátěže a zvyšuje flexibilitu pracovních vztahů (nejnižší úrovně zaručené mzdy, samorozvrhování pracovní doby, odměňování „dohodářů“, rozvrhy čerpání dovolené). Lze jen doufat, že se zákonodárce inspirovuje a i další novely zákoníku práce podpoří potřebnou flexibilitu a nebudou na zaměstnavatele klást zbytečnou byrokracii. V minulosti tomu tak totiž rozhodně nebylo.

¹⁴ Nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.